

STANDARDI I POSTUPCI ZA OBEZBEĐENJE KVALITETA NASTAVNOG PROCESA NA PRIMERU VISOKE ŠKOLE STRUKOVNIH STUDIJA

Miodrag Kovačević¹, Matilda Lazić²

^{1,2}Visoka tehnička škola strukovnih studija u Zrenjaninu, Zrenjanin, Republika Srbija

¹miodrag.kovacevic.zr@gmail.com, ²matildalazic@outlook.com

Kratak sadržaj: U ovom radu je prikazan i analiziran standardizovani način i postupak praćenja, ocenjivanja i obezbeđenja kvaliteta nastavnog procesa na primeru jedne visoke škole strukovnih studija. Za analizu su korišćeni dokumenti iz unutrašnjeg sistema obezbeđenja i unapređenja kvaliteta. Visoka škola strukovnih studija je prema Zakonu o visokom obrazovanju u obavezi da sprovodi unutrašnji sistem obezbeđenja kvaliteta, koji između ostalog, obuhvata i propisanu metodologiju provere kvaliteta nastavnog procesa. Pretpostavljeno je da interni pravni akt definiše: sve kvalitativne i kvantitativne elemente i metode evaluacije nastavnog procesa u svom sistemu obezbeđenja i unapređenja kvaliteta, koji mora biti usklađen sa nacionalnom propisima. Visoka škola strukovnih studija, koja je u ovom radu služila kao primer za analizu, u okviru internog pravnog akta, a naročito na osnovu kriterijuma propisanih u Standardu 5 – Standardi i postupci za obezbeđenje kvaliteta nastavnog procesa, na utvrđen način evalua kvaliteta nastavnog procesa. Kvalitet nastavnog procesa obezbeđuje se kroz: donošenje i poštovanje planova rada na nastavnim predmetima, interaktivnost nastave, profesionalni rad nastavnika i saradnika, korektan i otvoren odnos prema studentima, razumevanje i uvažavanje potreba studenata, poštovanje različitih stilova učenja, redovno praćenje i vrednovanje rada studenata tokom nastave. Evaluacija kvaliteta nastavnog procesa vrši se primenom standarda za kvalitet nastavnih planova rada, nastave i ocenjivanja. Periodičnom evaluacijom nastavnog procesa dolazi se do informacija relevantnih za samovrednovanje. Uočene prednosti i slabosti tokom realizacije nastavnog procesa ukazuju na kvalitet realizacije nastave od strane nastavnika i saradnika (kao nosioca nastavnog procesa), na kvalitet studenata ali i na kvalitet akreditovanog studijskog programa u celosti. Standardizovana procedura evaluacije kvaliteta nastavnog procesa predviđa i preduzimanje mera za poboljšanje i unapređenje tekućeg nastavnog procesa. Dobijeni rezultati mogu predstavljati važne smernice u postupku odlučivanja o reakreditaciji studijskih programa i unapređenju nastavnog procesa u novoj akreditaciji.

Na navedeni način, primenom unutrašnjeg sistema kontrole i obezbeđenja kvaliteta nastavnog procesa, koji je usklađen sa nacionalnim sistemom obezbeđenja kvaliteta, posmatrana visoka škola strukovnih studija je uključena u sistem obezbeđenja i unapređenja kvaliteta visokog obrazovanja u Republici Srbiji daje doprinos razvoju u širem kontekstu.

Ključne reči: sistem obezbeđenja kvaliteta, visoka škola strukovnih studija, nastavni proces, kvalitet nastave, planovi rada, akreditacija

STANDARDS AND PROCEDURES FOR ENSURING THE QUALITY OF THE TEACHING PROCESS ON THE EXAMPLE OF THE COLLEGE OF APPLIED STUDIES

Abstract: This paper presents and analyzes the standardized way and procedure of monitoring, evaluating and ensuring the quality of the teaching process on the example of the college of applied studies. Documents from the internal quality assurance and improvement system were used for the analysis. According to the Law on Higher Education, the college of applied studies is obliged to implement an internal quality assurance system which, among other things, includes the prescribed methodology for checking the quality of the teaching process. It is assumed that the internal legal act defines: all qualitative and quantitative elements and methods of evaluation of the teaching process in its quality assurance and improvement system, which must be harmonized with national regulations. The college of applied studies, which served as an example for analysis in this paper, evaluates the quality of the teaching process in an established manner, within the framework of the internal legal act, and especially based on the criteria prescribed in Standard 5 - Standards and procedures for ensuring the quality of the teaching process. The quality of the teaching process is ensured through: adoption and respect of lesson plans, interactivity of teaching, professional work of teachers and associates, correct and open attitude towards students, understanding and appreciation of students' needs, respect for different learning styles, regular monitoring and evaluation of students' work during classes. The evaluation of the quality of the teaching process is carried out by applying standards for the quality of lesson plans, teaching and assessment. Periodic evaluation of the teaching process provides information relevant, for example, to self-evaluation. The observed strengths and weaknesses during the implementation of the teaching process

indicate the quality of teaching implementation by teachers and associates (as the bearer of the teaching process), the quality of students, but also the quality of the accredited study program as a whole. The standardized procedure for evaluating the quality of the teaching process also foresees taking measures to improve and improve the current teaching process. The obtained results can represent important guidelines in the process of deciding on the re-accreditation of study programs and the improvement of the teaching process in the new accreditation.

In the aforementioned manner, by applying the internal system of control and quality assurance of the teaching process, which is harmonized with the national system of quality assurance, the observed college of applied studies is included in the system of quality assurance and improvement of higher education in the Republic of Serbia contributes to development in the wider context.

Key Words: *quality assurance system, college of applied studies, teaching process, teaching quality, work plans, accreditation*

1. UVOD

Visokoškolske ustanove na teritoriji Republike Srbije, a time i visoke škole strukovnih studija, u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju [1] imaju obavezu uvođenja i sprovođenja unutrašnjeg sistema obezbeđenja i unapređenja svih segmenata kvaliteta rada. Sve visokoškolske ustanove ujedno, u okviru sistema obezbeđenja kvaliteta, sprovode postupak samovrednovanja i ocenjivanja kvaliteta svojih studijskih programa, nastave, nastavnog procesa i uslova rada [1]. Samovrednovanje se sprovodi na način i po postupku koji je propisan opštim aktom visoke škole strukovnih studija [1,2] i to, u skladu sa nacionalnim aktom o standardima za samovrednovanje i ocenjivanje kvaliteta visokoškolskih ustanova i studijskih programa [1,3] a naročito, prema odredbama Standarda 5 – Kvalitet nastavnog procesa, koji čini sastavni deo Standarda i uputstva za samovrednovanje i ocenjivanje kvaliteta visokoškolskih ustanova i studijskih programa [4]. Sastavni deo Izveštaja o samovrednovanju studijskih programa čini evaluacija nastavnog procesa, koja uzima u obzir i mišljenje studenata.

Standardizacija načina i postupka praćenja i ocenjivanja kvaliteta nastavnog procesa u visokim školama strukovnih studija na teritoriji Republike Srbije, predstavlja veoma važan segment u tekućim procesima uključivanja u evropski sistem obezbeđenja kvaliteta.

U ovom radu je prikazan i analiziran standardizovani način i postupak praćenja, ocenjivanja, obezbeđenja i unapređenja kvaliteta nastavnog procesa na primeru jedne visoke škole strukovnih studija. Za analizu je korišćen Standard 5 – Standardi i postupci za obezbeđenje kvaliteta nastavnog procesa, koji čini sastavni deo operativnog, internog pravnog akta [2] posmatrane visoke škole strukovnih studija iz oblasti obezbeđenja i unapređenja kvaliteta. Posmatrana visoka škola strukovnih studija je prema Zakonu o visokom obrazovanju [1] u obavezi da ima implementiran i da sprovodi interni sistem obezbeđenja kvaliteta, koji između ostalog obuhvata i propisanu metodologiju evaluacije nastavnog procesa. Predpostavljeno je da interni pravni akt [2] definiše standarde kvaliteta koji obuhvataju: standard kvaliteta planova rada, standard kvaliteta nastave, standard kvaliteta ocenjivanja. Predpostavljeno je takođe, da je analizirani Standard 5 – Standardi i postupci za obezbeđenje kvaliteta nastavnog procesa [2] usklađen sa Standardima i uputstvima za samovrednovanje i ocenjivanje kvaliteta visokoškolskih ustanova i studijskih programa [3,4].

2. ANALIZA STANDARDI I POSTUPAKA ZA OBEZBEĐENJE KVALITETA NASTAVNOG PROCESA NA PRIMERU JEDNE VISOKE ŠKOLE STRUKOVNIH STUDIJA

U visokoj školi strukovnih studija, koja je u ovom radu odabrana za primer za analizu standarda i postupaka obezbeđenja kvaliteta nastavnog procesa, zahtevi u pogledu obezbeđenja kvaliteta nastavnog procesa definisani su u okviru Standarda 5 – Standardi i postupci za obezbeđenje kvaliteta nastavnog procesa [2].

Standardi kvaliteta nastavnog procesa imaju za cilj da se ukupan nastavni proces u posmatranoj visokoj školi strukovnih studija unapredi i usaglasi sa EU standardima [2].

Kvalitet nastavnog procesa obezbeđuje se kroz [2]:

1. Donošenje i poštovanje planova rada na nastavnim predmetima;
2. Interaktivnost nastave;
3. Profesionalni rad nastavnika i saradnika,;
4. Korektan i otvoren odnos prema studentima;
5. Razumevanje i uvažavanje potreba studenata;
6. Poštovanje različitih stilova učenja;
7. Redovno praćenje i vrednovanje rada studenata tokom nastave.

Standardi kvaliteta nastavnog procesa obuhvataju [2]:

1. Standarde kvaliteta planova rada;
2. Standarde kvaliteta nastave;
3. Standarde kvaliteta ocenjivanja.

Standardi kvaliteta planova rada su veoma važan segment obezbeđenja kvaliteta nastavnog procesa. Posmatrana visoka škola strukovnih studija obezbeđuje plan rada za svaki nastavni predmet, na sledeći način [2]:

- Dokumentacijom za akreditaciju;
- Planom rada za studijske programe;
- Informisanjem studenata od strane nastavnika na početku realizacije nastave.

Kroz sistem kvaliteta, posmatrana visoka škola strukovnih studija insistira da se nastava na svim, akreditovanim studijskim programima realizuje isključivo, prema blagovremeno izrađenim i usvojenim planovima rada za nastavne predmete. Osnovna svrha plana rada za svaki nastavni predmet je informisanje studenata o nastavnom predmetu, oblicima nastave i načinu praćenja i ocenjivanja rada studenata na predmetu [2]. Plan rada za svaki nastavni predmet sadrži sledeće podatke: naziv i status predmeta, ESPB predmeta, imena nastavnika, preduslovi za upis predmeta, cilj predmeta, kratak opis sadržine i strukture predmeta, plan izvođenja nastave, literaturu, maksimalan broj poena koje donosi svaki oblik predispitnih aktivnosti, minimaln broj poena neophodan za ostvarivanje predispitnih obaveza kao uslov za izlazak na ispit, kao i srazmeru poena stečenih predispitnim aktivnostima i na završnom ispitu u strukturi ukupne ocene studenata na predmetu.

U cilju što merljivijeg opisa kriterijuma ocene kvaliteta nastavnog procesa, u posmatranoj visokoj školi strukovnih studija, propisani su oblici predispitnih aktivnosti studenata koje se ocenjuju [2]. Konkretni oblici predispitnih aktivnosti moraju biti utvrđeni tako da njihovo ispunjenje bude u funkciji savlađivanja nastavnog predmeta [2]. Struktura i forma plana rada za svaki nastavni predmet definisana je radi unificiranja načina prikaza podataka o nastavnim predmetima i olakšavanje procesa pripreme istih za analizu i donošenje zaključaka o kvalitetu.

Posmatrana visoka škola strukovnih studija kroz sistem obezbeđenja kvaliteta ima propisan način i postupak obezbeđenja i unapređenja kvaliteta planova rada za svaki nastavni predmet odnosno, za celokupan nastavni proces koji se realizuje tokom akreditacionog ciklusa studijskih programa.

Kvalitet planova rada za svaki nastavni predmet ostvaruje se [2]:

1. Doslednim poštovanjem pravila o sadržini, strukturi i formi plana rada;
2. Preduzimanjem odgovarajućih mera u slučaju nepoštovanja pravila o sadržini, strukturi i formi plana rada;
3. Stalnim unapređenjem na osnovu uočenih nedostataka do nivoa manjih izmena studijskog programa.

Posmatrana visoka škola strukovnih studija kroz interni pravni akt [2] iz sistema kvaliteta propisuje pravila o izradi plana rada za svaki nastavni predmet. Predlog plana rada na nastavnom predmetu izrađuje predmetni nastavnik sa saradnicima na predmetu. Nastavnik i saradnik su dužni da izrade plan rada za svaki nastavni predmet za narednu školsku godinu, do kraja letnjeg semestra tekuće školske godine [2].

Navedeno ukazuje na planiranje dosledne realizacije nastavnog procesa u skladu sa akreditacijom i unutrašnjim sistemom obezbeđenja kvaliteta.

Mora se naglasiti da planovi rada za svaki nastavni predmet moraju biti u skladu sa podacima iz Knjige predmeta za akreditovani studijski program, odnosno u skladu sa zahtevima odgovarajućih standarda za akreditaciju studijskih programa [5].

Posmatrana visoka škola strukovnih studija praćenjem nastavnog procesa, u prvoj iteraciji nakon akreditacije studijskih programa, ukršta podatke iz akreditacije (plan) sa podacima tokom tri školske godine realizacije studijskog programa i na osnovu utvrđenih činjenica sastavlja Izveštaj o samovrednovanju. U narednoj iteraciji kontrole kvaliteta nastavnog procesa, posmatrana visoka škola strukovnih studija ukršta podatke iz prethodno urađenog samovrednovanja sa podacima ponovne evaluacije nastavnog procesa (obuhvat od četvrte školske godine do isteka realizacije studijskog programa) i izrađuje iznova, Izveštaj o samovrednovanju studijskog programa, koji se koristi za ocenjivanje kvaliteta od strane Recenzentskih komisija pri reakreditaciji tekućeg studijskog programa ili za planiranje akreditacije novog studijskog programa (za koji su dobijeni podaci relevantni).

Standardi kvaliteta nastave predstavljaju izuzetno važan segment u obezbeđenju kvaliteta nastavnog procesa. Standardi kvaliteta nastave u posmatranoj visokoj školi strukovnih studija obuhvataju [2]:

1. Standarde kvaliteta u pogledu sadržine, metoda i dinamike predavanja;
2. Standarde kvaliteta u pogledu sadržine, metoda i dinamike vežbi;
3. Standarde profesionalnog ponašanja nastavnika i saradnika;
4. Standarde profesionalnog odnosa među nastavnicima i saradnicima.

U posmatranoj visokoj školi strukovnih studija, nastavnik je dužan da sadržinu predavanja i drugih oblika nastave stalno inovira i usklađuje ih sa najnovijim naučnim saznanjima i dostignućima ali je dužan da se pridržava akreditovanog sadržaja predmeta [2]. Navedeno implicira da nastavnik tokom trajanja ciklusa akreditacije, ne sme da menja akreditovani sadržaj nastavnog predmeta ali može prilagoditi sadržaj akreditovanih nastavnih jedinica najnovijim saznanjima i dostignućima, da bi studenti stekli znanje i veštine konkurentne na tržištu rada. Ista pravila važe i za vežbe.

U posmatranoj visokoj školi strukovnih studija detaljno su definisani standardi u pogledu metoda i dinamike predavanja, vežbi i drugih oblika nastave [2] koji moraju biti saopšteni studentima pre početka nastave na predmetu.

U posmatranoj visokoj školi strukovnih studija veoma se vodi računa o standardima profesionalnog ponašanja nastavnika i saradnika prema studentima. Nastavnik i saradnik treba uredno da izvršava svoje nastavne obaveze i da se

ponaša pristojno. Nastavnik odnosno saradnik, treba da uspostavi i održava korektan odnos prema studentima, uz puno poštovanje ličnosti i potreba studenata i to, u skladu sa Etičkim kodeksom [7]. Stil izražavanja nastavnika i saradnika na nastavi i ispitu treba da bude neutralan i profesionalan a izlaganje ne sme da sadrži uvredljive ili diskriminatorске izraze prema bilo kojem pojedincu i društvenoj grupi [2].

U posmatranoj visokoj školi strukovnih studija definisani su postupci i ciljevi postupaka za obezbeđenje kvaliteta nastavnog procesa. Ciljevi postupaka za obezbeđenje kvaliteta nastavnog rada nastavnika i saradnika su [2]:

1. Unapređivanje ukupnog kvaliteta nastavnog procesa;
2. Razvijanje kulture kvaliteta;
3. Afirmisanje aktivne uloge studenata u nastavnom procesu.

Obezbeđenje i unapređenje kvaliteta nastavnog procesa ostvaruje se na sledeće načine [2]:

1. Upoznavanjem studenata sa obavezom praćenja nastave i strukturom predispitnih obaveza predviđenih planom rada na svakom nastavnom predmetu;
2. Praćenjem izvođenja nastave i kontrolom i vrednovanjem kvaliteta svih oblika nastavnog rada nastavnika i saradnika;
3. Preduzimanjem korektivnih mera u slučaju da je kvalitet nastave ispod standardnog nivoa kvaliteta.

Praćenje i kontrola kvaliteta i redovnosti održavanja nastave veoma su važne aktivnosti u procesu obezbeđenja kvaliteta nastavnog procesa u posmatranoj visokoj školi strukovnih studija. Na osnovu praćenja realizacije plana rada na predmetu tokom školske godine, nastavnici i saradnici na kraju školske godine podnose Pomoćniku direktora za nastavu Izveštaj o ostvarivanju plana rada na predmetu [2]. Izveštaj o ostvarivanju plana rada na predmetu predstavlja važan izvor podataka za evaluaciju tekućeg nastavnog procesa i pripremu Izveštaja o samovrednovanju studijskog programa.

Mora se naglasiti da posmatrana visoka škola strukovnih studija ima razrađen postupak anketiranja studenata o ostvarivanju planova rada na nastavnim predmetima, koja daje veoma važne podatke o kvalitetu nastavnog procesa na nastavnim predmetima unutar studijskih programa ali i o kvalitetu rada nastavnika i saradnika u svojstvu realizatora nastave.

Kontrola ostvarivanja planova rada na nastavnim predmetima putem anketiranja studenata izvodi se prema definisanom načinu i postupku i na definisanim obrazcima [2]. Komisija za obezbeđenje kvaliteta kroz Akcioni plan definiše dinamiku aktivnosti i subjekte razmatranja i analize dobijenih rezultata.

Izveštaj o rezultatima anketiranja studenata sastoji se od opšteg i posebnog dela. Opšti deo sadrži podatke o sprovedenom postupku anketiranja. Posebni deo čini statistički prikaz pojedinačnih izveštaja za svakog nastavnika i saradnika i za svaki predmet tog nastavnika i saradnika [2]. Za izradu izveštaja o rezultatima anketiranja studenata koristi se propisani obrazac [2], što doprinosi unificiranosti podataka i olakšava obradu podataka i konsekvantno, donošenje odgovarajućih zaključaka iz rezultata evaluacije. Dobijene rezultate sa predlozima mera koje treba preduzeti kako bi se nastava uredno odvijala u skladu sa planovima rada na predmetima (i u skladu sa akreditacijom studijskog programa) analizira Komisija za obezbeđenje kvaliteta i prosleđuje propisanom stručnom organu na dalje odlučivanje.

Prema navedenom, posmatrana visoka škola strukovnih studija ima propisan način praćenja i ocenjivanja kvaliteta nastave, čija realizacija predstavlja značajan doprinos uvođenju kulture kvaliteta i obezbeđenja kvaliteta tekućeg nastavnog procesa.

Kontrola kvaliteta nastave vrši se i na osnovu rezultata studentskog vrednovanja nastavnog rada nastavnika i saradnika putem anonimnog anketiranja studenata. Rezultati studentskog vrednovanja nastavnog rada nastavnika i saradnika koriste se za redovno praćenje i kontrolu kvaliteta nastavnog procesa što je u skladu sa Politikom kvaliteta [8] posmatrane visoke škole strukovnih studija. Izveštaj o vrednovanju nastavnog rada nastavnika i saradnika na osnovu mišljenja studenata čini takođe, polaznu osnovu za pripremu Izveštaja o samovrednovanju studijskih programa ali i za analizu stanja nastavnog rada nastavnika i saradnika u okviru nastavnog procesa, koji se realizuje na svakom studijskom programu. Dobijeni rezultati se mogu koristiti i za upoređivanje planirane (kroz akreditaciju) i tekuće dinamike realizacije studijskih programa. Na osnovu uočenih odstupanja i nepravilnosti mogu se donositi korektivne mera u cilju poboljšanja nastavnog procesa i rada nastavnika i saradnika, odnosno za približavanje modela nastavnog procesa stvarnom stanju tokom njegove realizacije.

Doslednim praćenjem i ocenjivanjem kvaliteta nastavnog procesa u svim njegovim segmentima i prema utvrđenim procedurama, daje se doprinos obezbeđenju kvaliteta obrazovnog procesa unutar posmatrane visoke škole strukovnih studija. Na taj način vrši se priprema i za spoljašnju proveru kvaliteta rada visokoškolske ustanove.

3. ZAKLJUČAK

Na osnovu analiziranog Standarda 5 - Standardi i postupci za obezbeđenje kvaliteta nastavnog procesa, koji čini sastavni deo operativnog, internog pravnog akta iz oblasti obezbeđenja i unapređenja kvaliteta može se zaključiti da posmatrana visoka škola strukovnih studija ima definisana kvalitativna i kvantitativna merila za praćenje, ocenjivanje i obezbeđenje kvaliteta nastavnog procesa. Posmatrana visoka škola strukovnih studija kroz sistem obezbeđenja kvaliteta ima propisan način i postupak obezbeđenja i unapređenja kvaliteta planova rada za svaki nastavni predmet

odnosno, za celokupan nastavni proces koji se realizuje tokom akreditacionog ciklusa studijskih programa. Propisan je i način praćenja i ocenjivanja nastave kroz ankete studenata, što je od izuzetnog značaja za podizanje kvaliteta nastavnog procesa unutrašnjim mehanizmima i jedan od segmenata spoljašnje provere kvaliteta u pogledu nastavnog procesa i rada nastavnika. Definisanjem profesionalnost nastavnika i saradnika i metodologije realizacije nastave daje se veoma značajan doprinos obezbeđivanju i unapređivanju kvaliteta rada posmatrane visoke škole strukovnih studija.

Posmatrana visoka škola strukovnih studija praćenjem nastavnog procesa, u prvoj iteraciji nakon akreditacije studijskih programa, ukršta podatke iz akreditacije (plan) sa podacima tokom tri školske godine realizacije studijskog programa i na osnovu utvrđenih činjenica sastavlja Izveštaj o samovrednovanju. U narednoj iteraciji kontrole kvaliteta nastavnog procesa, posmatrana visoka škola strukovnih studija ukršta podatke iz prethodno urađenog samovrednovanja sa podacima ponovne evaluacije nastavnog procesa (obuhvat od četvrte školske godine do isteka realizacije studijskog programa) i izrađuje iznova, Izveštaj o samovrednovanju studijskog programa, koji se koristi za ocenjivanje kvaliteta od strane Recenzentskih komisija pri reakreditaciji tekućeg studijskog programa ili za planiranje akreditacije novog studijskog programa (za koji su dobijeni podaci relevantni).

Na navedeni način, primenom unutrašnjeg sistema kontrole i obezbeđenja kvaliteta nastavnog procesa, posmatrana visoka škola strukovnih studija je uključena u sistem obezbeđenja i unapređenja kvaliteta visokog obrazovanja u Republici Srbiji i konsekvntno, daje doprinos razvoju istog u širem kontekstu.

Dalji tok rada bi mogao obuhvatati izučavanje načina i postupka obezbeđenja kvaliteta, razvojno-istraživačkog i stručnog rada nastavnog osoblja, kao i uticaja kvaliteta prostora i opreme ili bibliotečkih resursa na kvalitet studijskog programa, itd.

4. LITERATURA

- [1] *Zakon o visokom obrazovanju*, Službeni glasnik RS, broj 88/2017, 73/2018, 27/2018 - dr. zakon, 67/2019, 6/2020 - dr. zakoni, 11/2021 - autentično tumačenje, 67/2021 i 67/2021 - dr. zakon.
- [2] *Pravilnik o standardima i procedurama za obezbeđenje i unapređenje kvaliteta rada, samovrednovanja visoke tehničke škole strukovnih studija u Zrenjaninu i samovrednovanja studijskih programa*. Internet stranica <http://www.vts-zr.edu.rs>
- [3] *Pravilnik o standardima za samovrednovanje i ocenjivanje kvaliteta visokoškolskih ustanova i studijskih programa*, Službeni glasnik RS, broj 13/2019.
- [4] *Standardi i uputstva za samovrednovanje i ocenjivanje kvaliteta visokoškolskih ustanova i studijskih programa*. Internet stranica <https://www.nat.rs/samovrednovanje>
- [5] *Pravilnika standardima i postupku za akreditaciju studijskih programa*, Službeni glasnik RS, broj 13/2019, 1/2021, 19/2021.
- [6] *Statut Visoke tehničke škole strukovnih studija u Zrenjaninu*. Internet stranica <http://www.vts-zr.edu.rs>
- [7] *Etički kodeks Visoke tehničke škole strukovnih studija u Zrenjaninu*. Internet stranica <http://www.vts-zr.edu.rs>
- [8] *Politika kvaliteta Visoke tehničke škole strukovnih studija u Zrenjaninu*. Internet stranica <http://www.vts-zr.edu.rs>